

Ajour pr nov 2015

RAPPORTERINGS- og SERTIFISERINGSINITIATIV – en oversikt

Hvorfor er rapportering/åpenhet relevant for Kontaktpunktets arbeid? «Knowing and showing»

OECDs retningslinjer har bestemmelser om åpenhet og rapportering som bedrifter forventes å følge. Bedrifter bør bl.a. «...offentliggjør(e) nøyaktige opplysninger om alle **vesentlige** forhold som angår deres virksomhet, oppbygning, økonomiske situasjon, resultater, eierskap og ledelse¹». I Kap II² sies det videre at bedrifter bør « gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger.... for å kartlegge, forebygge og begrense faktiske og potensielle negative konsekvenser....» (KNOWING) «og å gjøre rede for hvordan disse konsekvensene håndteres». (SHOWING). Dette siste punktet om å vise hvordan man har håndtert (mulige) konsekvenser er bl.a. også nevnt i kap IV om menneskerettigheter³ og suppleres av UN Guiding Principle (UNGP) on Business and Human Rights nr 21⁴. Regjeringens nasjonale handlingsplan for å følge opp UNGP viser til ulike rapporteringsinitiativ og sier at «Norske myndigheter kan spørres om råd på dette feltet⁵». Kontaktpunktet bidrar i første omgang med denne innføringsartikkelen, men vi kan også bli bedt om å vurdere om en bedrift har levd opp til forventningene om åpenhet/rapportering i en konkret klagesak⁶.

1) HVORFOR skal/bør en bedrift rapportere?

Lovpålagte rapporteringskrav:

De største⁷ norske bedrifter har gjennom regnskapslovens 3-3 c en lovpålagt plikt til å gi en «redegjørelse om samfunnsansvar». De skal rapportere om «hva foretaket gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon⁸». Redegjørelsen skal avgis i årsberetning eller annet offentlig dokument, og det er i forskrift slått fast at rapport til UN Global Compact eller GRI (se nedenfor) godkjennes som slikt dokument. Det kan bli behov for mindre endringer i det norske regelverket for å tilpasse gjennomføringen av forventede EØS-regler som svarer til det nye EU-direktivet om samfunnsansvarsrapportering (2014/95/EU⁹). EU-direktivet viser til OECDs retningslinjer som et av rammeverkene som bedrifter kan benytte når de skal rapportere etter direktivet.

¹ <http://www.responsiblebusiness.no/files/2013/11/OECDs-retningslinjer-NO.pdf> Se Kap III nr 1 (s 10)

² Se kap II nr 10 – 12 (s 9)

³ Se kap IV nr 5 og kommentar 45. Aktsomhetsvurderinger forventes også på andre felt dekket av Retningslinjene, som miljø, anti-korrupsjon og arbeidstakerrettigheter, se kommentar 14 til kap II nr 10. Det er også viktig i veiledere som er utarbeidet av OECD, eks om aktsomhetsvurderinger med tanke på konfliktminerale - <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/GuidanceEdition2.pdf>

⁴ UNGP # 21 sier: "In order to account for how they address their human rights impacts, business enterprises should be prepared to communicate this externally, particularly when concerns are raised by or on behalf of affected stakeholders. Business enterprises whose operations or operating contexts pose risks of severe human rights impacts should report formally on how they address them. In all instances, communications should:

(a) Be of a form and frequency that reflect an enterprise's human rights impacts and that are accessible to its intended audiences;
(b) Provide information that is sufficient to evaluate the adequacy of an enterprise's response to the particular human rights impact involved;

(c) In turn not pose risks to affected stakeholders, personnel or to legitimate requirements of commercial confidentiality.

⁵ Se side 35

⁶ <http://blogg.regjeringen.no/ansvarlignaringsliv/files/2015/01/Fivas-klage-Norconsult-Sarawak.pdf> s 17

⁷ Antatt ca 450 bedrifter antas å falle inn under lovkravet som ble innført i 2013

⁸ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56>

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=DA>

I tillegg er visse store regnskapspliktige foretak i utvinningsindustrien og/eller skogsdrift pålagt å utarbeide og offentliggjøre en årlig land-for-land-rapportering¹⁰ om deres virksomhet. Rapporteringen skal være fordelt per land og eventuelt per prosjekt.

For bedrifter uten lovpålagte krav:

For øvrige bedrifter er det ingen generelle lovkrav om rapportering, kun forventninger i ulike CSR-standarder, eks OECDs retningslinjer, UN Global Compact, Global Reporting Initiative (GRI) m.fl. I mangel av én internasjonal rapporteringsnorm, ser vi at bedrifters holdning til ikke-finansiell rapportering varierer veldig. PwC lanserte i oktober 2015, en studie «PwC Samfunnsansvar 100¹¹» der de har analysert Norges 100 største selskap og deres kommunikasjon av samfunnsansvar. Studien sier at «79 av selskapene kommuniserer at samfunnsansvar er en viktig del av forretningsstrategien. Av disse er det kun 53 som fokuserer på risikoer og muligheter ved samfunnsansvar og 39 som kommuniserer kvantitative mål. Selskapene i studien fremstår som mer opptatt av å kommunisere at samfunnsansvar er viktig, enn å kommunisere hvordan samfunnsansvar påvirker selskapet og hvordan resultater måles.»

Det er klare utfordringer for bedrifter med tanke på rapportering på dette området, men det ser ut til å være en økende anerkjennelse om at det kan være nyttig for bedrifter, bl.a. fordi det kan:

- Øke bedriftenes interne bevissthet og oppfølging av risiko/utfordringer
- Få frem at risiko for mennesker og miljø kan være synonymt med risiko for selskapet
- Lede til forbedringer og økt bærekraft
- Bidra til å integrere samfunnsansvar i den daglige drift
- Synliggjøre verdien av ikke-finansielle forhold eksternt for investorer, eiere, oppdragsgivere, kunder og arbeidstakere.
- Gi bedriften en forretningsfordel/konkurransefortrinn

2) HVORDAN skal/bør en bedrift rapportere?

OECDs retningslinjer har ingen formelle krav eller maler for hvordan en bedrift bør rapportere, men viser i kap III nr 4 til at selskap «bør anvende høye kvalitetsstandarder.... for offentliggjøring av opplysninger av økonomisk og ikke-økonomisk art». Den samme friheten/fleksibiliteten finner vi i flere CSR-standarder, og vi har gjennom årene sett mange «glossy» CSR-rapporter preget av selvskrut og gode intensjoner. Nye krav, i form av lovgivning, men også forventninger fra forbrukere og investorer, har imidlertid endret dette. I tillegg har bedrifter selv etterlyst rapporteringsstandarder/felles formater slik at deres virksomhet lettere kan sammenliknes med andre. Det har ført til fremveksten av styrkede rapporteringsinitiativ og sertifiseringsordninger, og nedenfor følger en oversikt over de mest sentrale. Det viktige er at det rapporteres offentlig og at selskapet benytter seg av de fremvoksende «gode prinsippene for rapportering»¹²:

- Åpenhet og etterrettelighet
- Balanse og nøytralitet
- Konsistens og sammenlignbarhet
- Nøyaktighet og fullstendighet
- Klarhet og tydelighet
- Tillitsvekkende
- Flexibilitet
- Vekt på vesentlighet
- Vektlegging av sammenhenger mellom mål, rapporter og handlinger

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forskrift-om-land-for-land-rapportering/id748537/>

¹¹ <http://www.pwc.no/no/tjenester/risk-advisory-services/csr-rapport.html>

¹² [http://www.unep.org/resourceefficiency/Portals/24147/Business-Ressource%20Efficiency/UNEP%20\(2013\)%20Frequently%20Asked%20Questions%20on%20Corporate%20Sustainability%20Reporting%20\(1\).pdf](http://www.unep.org/resourceefficiency/Portals/24147/Business-Ressource%20Efficiency/UNEP%20(2013)%20Frequently%20Asked%20Questions%20on%20Corporate%20Sustainability%20Reporting%20(1).pdf) se kap 7 om «Guiding principles for sustainability reporting»

- Inkludering av tilbakemeldinger fra interessenter

Dersom et selskap velger å ikke rapportere på et av de fire hovedtemaene innen CSR (menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, antikorrupsjon og miljø), bør selskapet forklare hvorfor det ikke anses som relevant for dem.

3) Kort om ulike rapporteringsinitiativ:

UN Global Compact – Communication on Progress (COP)¹³

UN Global Compact baserer seg på ti prinsipper knyttet til menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Tilslutning til Global Compact innebærer at bedriften gjør sitt beste for å drive virksomheten i tråd med de ti prinsippene. Initiativet har et fleksibelt rapporteringssystem kalt «Communication on Progress» (COP) med tre minimumskrav og et gradert system («aktiv», «avansert» og «lederskap»). En rekke norske bedrifter har hørt om og har sendt inn COPer som også tilfredsstiller regnskapslovens krav til ikke-finansiell rapportering. NHO¹⁴ sluttet seg til Global Compact i 2003, og oppfordrer norske bedrifter til å vurdere å gjøre det samme. NHO er kontaktpunkt for Global Compacts nordiske nettverk og har egen hjemmeside¹⁵ for dette, bl.a. med linker til diverse verktøy.

Global Reporting Initiative (GRI)¹⁶ – versjon G4

Global Reporting Initiative (GRI) er et rammeverk som beskriver hvorfor, hvordan, og om hva en bedrift/ organisasjon bør rapportere av ikke-finansiell informasjon. GRI fremmer en «tredelet bunnlinje»-tilnærming, der sosiale, økonomiske og miljømessige forhold integreres i en og samme bærekraftsrapport. Siste versjon (G4) ble lansert i 2013, og nytt er at bedrifter skal utføre en vesentlighetsvurdering («materiality assessment») for å identifisere og prioritere de bærekrafttemaene som er av størst betydning både for deres forretningsresultater og for deres interessenter. Dialogen med interessenter, involvering av toppledelsen, forpliktelsene, og mekanismene for sporing av forbedringstiltak skal også beskrives.

G4 inneholder referanser og er harmonisert med OECDs retningslinjer, UN Global Compact og UN Guiding Principles on Business and Human Rights¹⁷. G4 krever ikke at bedriften foretar en ekstern verifikasjon eller revisjon av GRI-rapporten, men flere bedrifter gjør dette. Rapportering etter GRI tilfredsstiller regnskapslovens krav til rapportering. Fra 2012 har CSR Norge vært GRIs datapartner i Norge og skal registrere alle norske GRI-rapporter i GRIs database.

UN Guiding Principles Reporting Framework (UNGPRF)¹⁸

UNGPRF ble lansert i februar 2015 og har fokus på menneskerettigheter. Det er et verktøy for rapportering på UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP) og legger vekt på «salient issues» (et slags vesentlighetskriterium). Gro Nystuen (ILPI) har deltatt i gruppen av «eminent person» som har vært rådgivere til prosessen. Rammeverket ble presentert for deltakerne i Kontaktpunktets «Human Rights Due Diligence» prosjekt i 2015 som en naturlig del av aktsomhetsprosessen. Det skal bygges på med en «Assurance Framework» som vil gi råd til revisorer mm som skal lese rapportene og verifisere/sertifisere at det som gjøres er i tråd med UNGP. Et første utkast til det legges frem for eksterne konsultasjoner i 2016.

ISO 26000¹⁹

Dette er en veileder knyttet til hvordan organisasjoner – både i privat og offentlig sektor - kan

¹³ <https://www.unglobalcompact.org/participation/report/cop>

¹⁴ <https://www.nho.no/Politikk-og-analyse/Seriest-arbeidsliv-og-samfunnsansvar/Global-Compact/>

¹⁵ <http://www.gcnordic.net/index.php?r=cPage/show&cTopicId=40>

¹⁶ <https://www.globalreporting.org/standards/g4/Pages/Introduction-to-G4-brochure.aspx>

¹⁷ Se eget «Linkage document» lansert november 2015: https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI-UNGP-LinkageDoc.pdf?dm_i=4J5,3TNLH,G004H1,DRZQG,1

¹⁸ <http://www.ungpreporting.org/reporting-framework/>

¹⁹ www.iso.org/iso/home/standards/iso26000.htm

opptre sosialt ansvarlig i tråd med samfunnets forventninger. Den setter ikke noen formaliserte krav og kan derfor ikke brukes som sertifiseringsstandard. ISO 26000 gir bl.a. veiledning om «kommunikasjon om de mål organisasjonen har satt seg, hvilke resultater man har klart å få til, og annen informasjon knyttet til samfunnsansvar», men har ingen mal på rapportering. Standard Norge²⁰ har ansvar for ISO-standardene i Norge, og Kontaktpunktet har kontakt med dem, bl.a. om ISO/PC 277 bærekraftige anskaffelser som er under utvikling.

Integrert rapportering - International Integrated Reporting Council (IIRC²¹)

IIRC har utviklet et globalt rammeverk for integrert rapportering, der bedrifter rapporterer ikke-finansiell informasjon (om miljømessige, sosiale og styringsrelaterte aspekter) sammen med den tradisjonelle finansielle informasjonen. Tanken er å gi investorer og andre interessenter bedre mulighet til å gjøre en helhetlig vurdering av et selskap, herunder mer informasjon om selskapets evne til langsiktig verdiskapning. Selskap som har rapportert integrert over tid mener at dette forenkler strukturen og reduserer ressursbehovet ved rapportering²², og det kan føre til en forbedring av interne prosesser og samhandling på tvers i selskapet.

I tillegg finnes en rekke bransje- og temaspesifikke initiativ med anbefalinger om rapportering, herunder FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UNPRI)²³ og CDP²⁴ (tidligere Carbon Disclosure Project) med vekt på klimautslipp for å nevne to. Initiativ for etisk handel (IEH)²⁵ har særlig fokus på forhold i leverandørkjeden, og årlig rapportering er del av medlemskapet i IEH.

4) Kort om sertifiseringsordninger og andre relevante initiativ i Norge

Noen av CSR-standardene kan danne grunnlag for sertifisering – dvs at selskapet kan få et sertifikat fra ekstern tredjepart om at standarden anses oppfylt. Andre ordninger er åpne for verifikasjon av tredjepart uten at det utstedes noe sertifikat. Sertifisering og verifikasjon er frivillig, men bidrar til at informasjonen blir mer troverdig. Dette er også nevnt i Retningslinjene, se kap III nr 4²⁶, selv om det først og fremst er myntet på rapportering om finansielle forhold. Listen nedenfor er ikke uttømmende, men inkluderer de mest brukte CSR-standardene.

SA 8000²⁷

SA 8000 er en standard utviklet av Social Accountability International (SAI) for å sertifisere utøvelsen av samfunnsansvar på ni områder: barnearbeid, tvangsarbeid, helse og sikkerhet, organisasjonsfrihet, diskriminering, disiplinær praksis, arbeidstid, lønn og ledelse. SA8000 gir således ikke retningslinjer for rapportering, men gir signaler om hvilke elementer som bør med i en rapport.

AccountAbility (AA1000-serien²⁸)

AA1000 standardene er bl.a. maler for interessentdialog, samt en standard for metode for verifikasjon av rapporter om samfunnsansvar. AA1000 er en serie verktøy som kombinerer bedrifters verdier med økonomiske, etiske, sosiale og miljømessige mål med en vurdering fra bedriftens interessenter. Resultatet blir offentliggjort i en rapport.

---

²⁰ <http://www.standard.no/fagomrader/miljo-og-barekraft/samfunnsansvar---iso-26000/>

²¹ <http://integratedreporting.org/>

²² <http://www.pwc.no/no/tjenester/risk-advisory-services/samfunnsansvar-100/pwc-samfunnsansvar-100-%202015.pdf> s 17

²³ <http://www.unpri.org/?s=reporting> Se også NORSIFs guide om ansvarlige investeringer der viktighet av rapportering er nevnt s 11 og 14: http://norsif.org/content/uploads/2015/09/201500817_Norsif_Ansvarlige-Investeringer_WEB.pdf

²⁴ <https://www.cdp.net/en-US/Pages/guidance.aspx>

²⁵ http://etiskhandel.no/Ressurser_verkt_y/5_M_le_rapportere_og_kommunisere/index.html De har en rekke ressurser tilgjengelig på <http://etiskhandel.no/Veileder/Ressurser/index.html>

²⁶ «Det bør gjennomføres årlig revisjon av en uavhengig, kompetent og kvalifisert revisor for å gi styret og aksjonærene en ekstern og objektiv forsikring om at årsregnskapet i alle vesentlige henseender gir et korrekt bilde av selskapets økonomiske situasjon og resultater.»

²⁷ <http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=1689>

²⁸ <http://www.accountability.org/>

CSR Performance Ladder

Dette er en ny sertifiserbar internasjonal standard for styringssystemer knyttet til samfunnsansvar. Sertifiseringsprosessen går gjennom bedriftenes arbeid med CSR: Er de vesentlige risikoene identifisert? Hva gjør bedriften med avdekket risiko? Hvem er viktige interessenter og hvordan har bedriftene dialog med dem? Hvordan er ledelsessystemene og rutiner for kommunikasjon og dokumentasjon? Standarden bygger særlig på Global Reporting Initiative (GRI) og ISO 26000 og dekker syv tema (ansatte, menneskerettigheter, etikk, forbrukervern, miljø og lokalsamfunn). Det er et særlig fokus på betydningen av å ha systemer for å sikre god interessentdialog for å få frem deres forventninger til bedriften, samt rutiner for å ta hensyn til det som er relevant for egne forretningsprosesser. Standarden er inndelt i fem nivåer, avhengig av bedriftens modenhetsnivå. Den forvaltes av en uavhengig stiftelse og ekspertkomite. Den ble lansert²⁹ i september 2015.

Corporate Human Rights Benchmark (CHRB)

Dette er et initiativ som er under arbeid. Formålet er å etablere en «transparent, publicly available and credible ranking of corporate human rights policy, process and performance³⁰». Det er de topp 500 “globally listed companies” som skal rangeres, og bare Statoil er der av norske bedrifter. Når listen av indikatorer er ferdigstilt, skal man ha en pilotrangering av 100 selskaper. Det forventes å skje i løpet av 2016.

---

²⁹ <http://livestream.com/dnvgl/events/4312166/videos/98044832>

³⁰ <http://business-humanrights.org/en/corporate-human-rights-benchmark>